

Competentiegericht opleiden in de praktijk gebracht

VAPRO-OVP heeft competentiegerichte opleidingen voor operators in de procestechiek ontwikkeld. De kern van deze opleidingen wordt gevormd door de directe werkpraktijk van de operator-in-opleiding. De praktijk is dus leidend voor het leerproces van de deelnemer. De deelnemer leert zoveel mogelijk op zijn werkplek, waarbij de begeleiders (docent en bedrijfsbegeleider) het leerproces faciliteren.

De competentiegerichte opleidingen van VAPRO-OVP worden opgebouwd rondom de praktijk van de deelnemer, met behulp van zogenaamde leerarrangementen. De leerarrangementen zijn als het ware de bouwstenen van de opleiding. Zij maken van de werkplek een krachtige leeromgeving, door de deelnemer met behulp van opdrachten te sturen in het bestuderen van theorie, het oefenen van vaardigheden, het denken over oorzaak en gevolg, het analyseren en probleemoplossen. Leerarrangementen voorzien in de integratie van kennis, vaardigheden en attitudes. En zijn dus competentiegericht. Daarmee heeft VAPRO-OVP een werkplek-specifieke, competentiegerichte opleiding ontwikkeld die aansluit bij de huidige eisen van breedte en diepte in de procesindustrie.

Vanaf september 2006 is het mogelijk om bij opleidingsinstellingen, die met VAPRO-OVP samenwerken, te starten met de competentiegerichte opleidingen voor de opleidingen Operator A en Operator B.

Opbouw van de opleidingen Operator A en B

De opleidingen voor Operator A en Operator B kennen een vergelijkbare opbouw. De A-opleiding (niveau 2) bestaat uit vier blokken met elk vier leerarrangementen; dus in totaal 16 leerarrangementen. De opleiding voor Operator B (niveau 3) bestaat uit 20 leerarrangementen verdeeld over vijf blokken. Elk blok duurt circa 5 maanden. In het kader is schematisch de opbouw van de A-opleiding weergegeven. Van de 16 leerarrangementen zijn er 11 verplicht. Voor de overige 5 leerarrangementen wordt een keuze gemaakt uit een serie van 19 onderwerpen (zie model). De verplichte leerarrangementen behandelen onderwerpen die voor elke operator van wezenlijk belang zijn en die ook in elk bedrijf uitgevoerd kunnen worden, zoals veiligheid en milieu, transport en het proces. De te kiezen leerarrangementen hebben betrekking op eenheidsbewerkingen die niet op elke werkplek voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn filtreren, conserveren en verpakken. Op deze wijze is voor elke werkplek een set van leerarrangementen te kiezen die hier uitstekend bij aansluit.

De opleiding kent een opbouw in moeilijkheidsgraad. In het eerste blok leert de deelnemer in vier leerarrangementen basale kennis, vaardigheden en beroepshouding. De leerarrangementen in dit blok zijn op elke opleidingsplaats uitvoerbaar. In de twee blokken voor de A-opleiding en de drie blokken voor de B-opleiding die daarop volgen, voert de deelnemer acht respectievelijk twaalf leerarrangementen uit, die passen bij zijn werkplek. De keuze voor de leerarrangementen maakt het bedrijf in overleg met het opleidingsinstituut. Dit gebeurt aan de hand van een werkplekanalyse (zie kader Maatwerk). Het laatste blok van de opleiding biedt vier leerarrangementen aan die de deelnemer ertoe aansporen alle kennis, vaardigheden en beroepshouding integraal in te zetten, voor het totale proces.

Leerarrangementen

De deelnemer voert de leerarrangementen op de werkplek uit. Een leerarrangement 'arrangeert' het leren, door middel van opdrachten. De deelnemer is per leerarrangement vijf weken op een motiverende en effectieve manier bezig met het maken van de opdrachten rondom een thema, waarmee hij de diepte ingaat vanuit de eigen praktijk. De deelnemer leert vanuit bedrijfssituaties, verdiept zich, krijgt inzicht in het eigen werk en traint praktische vaardigheden. Omdat de beleving en beheersing van het eigen werk wordt geraakt wordt het leren en werken direct interessanter. Een leerarrangement stelt een bepaalde beroepssituatie centraal en bevat bijvoorbeeld opdrachten over de apparatuur, veiligheid, bedienen en bewaken, onderhoud en storingen, milieu en kwaliteit, communicatie, alternatieve bewerkingen (om het geleerde in een breder kader te plaatsen). Uw bedrijf zorgt ervoor dat de deelnemer elke week 1 à 2 uur begeleiding ontvangt waarin tijd is om opdrachten door te spreken en opdrachtresultaten te beoordelen.

Theoretische kennis blijft belangrijk

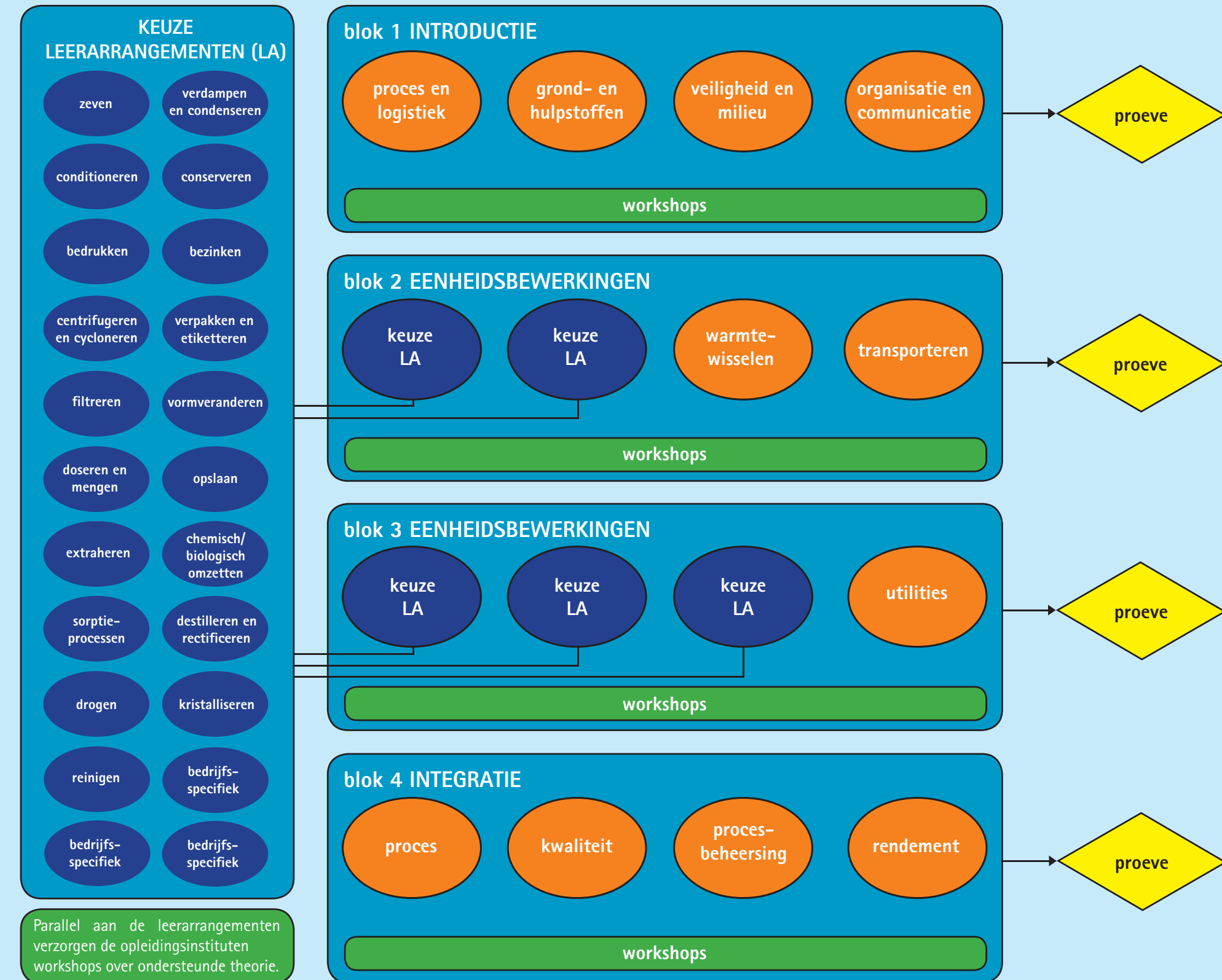
Om de opdrachten uit de leerarrangementen goed te kunnen uitvoeren, zal de deelnemer regelmatig theorie moeten bestuderen. In de leerarrangementen staan verwijzingen naar bijbehorende theorie, dit kunnen zowel bestaande lessen zijn als bedrijfsspecifieke theorie en branchespecifieke theorie. De theorie kan zowel schriftelijk als on-line aangeboden worden. De deelnemer bestudeert deze theorie altijd in de context van de werkplek. Hierdoor kan de theorie qua inhoud en volgorde voor elke deelnemer verschillend zijn. Soms zal een deelnemer de theorie zelfstandig kunnen bestuderen. Voor andere onderdelen van de theorie zal een deelnemer wellicht meer baat hebben bij uitleg van een vakdocent.

In de leerarrangementen staan geen verwijzingen naar noodzakelijke basale kennis op het gebied van wiskunde, natuurkunde en scheikunde. De verwachting is dat een groot deel van de deelnemers echter behoefte zal hebben aan extra ondersteuning op deze gebieden. Een opleidingsinstituut kan er daarom voor kiezen om parallel aan het doorlopen van de leerarrangementen bepaalde theorie in de vorm van workshops aan te bieden.

Toetsing met competentiegerichte proeves

Als de deelnemer een blok van vier leerarrangementen heeft uitgevoerd, doet hij een proeve. Daaruit blijkt of hij voldoende geleerd heeft. Een proeve bestaat uit drie onderdelen: een schriftelijke transfertoets, een praktijkproef en een observatielijst. Het doel van de transfertoets is dat de deelnemer laat zien dat hij het geleerde ook kan toepassen op een andere werkplek. Tijdens de praktijkproef voert de deelnemer gerichte opdrachten uit op zijn eigen werkplek. Hierbij licht de deelnemer toe wat hij doet en waarom. Kennis, vaardigheden en houding worden dus integratief getoetst. Deze praktijkproeve wordt onder verantwoordelijkheid van het opleidingsinstituut afgenomen door geschoolde bedrijfsassessoren. Daarnaast wordt de dagelijkse werkhouding van de deelnemer tijdens elk blok geobserveerd en gescoord op een observatielijst. De afronding van de proeve bestaat uit een proevegesprek. Hierin bespreken de beoordelaars alle onderdelen van de proeve met de deelnemer en spreken vervolgens hun oordeel uit over het al of niet voldoende zijn van de proeve. Daarnaast geven ze concrete ontwikkelingstips aan de deelnemer. Gedurende de opleiding verzamelt de deelnemer alle bewijsstukken waaronder uitgewerkte opdrachten en resultaten van de proeves in een portfolio. Als de deelnemer alle proeves (4 voor de A-opleiding en 5 voor de B-opleiding) met een voldoende heeft afgerond, ontvangt hij zijn diploma.

Model van de opleiding Operator A

Belangrijke rol voor bedrijfs- begeleider en vakdocent

Opleiden via leerarrangementen is bijzonder effectief, want de deelnemer leert op zijn eigen werkplek en ontwikkelt zo in een reële situatie zijn competenties. Het succes van zo'n manier van opleiden is voor een belangrijk deel afhankelijk van de kwaliteit van de begeleiding die het bedrijf en het opleidingsinstituut de deelnemer bieden. De bedrijfsbegeleider en de vakdocent zijn dus de sleutelfiguren van de opleiding. Zij moeten geschikt zijn voor de begeleidingstaak, en er voldoende tijd voor tot hun beschikking hebben. Daarnaast is het belangrijk dat het bedrijf over beoordelaars/assessoren beschikt, die in staat zijn vast te stellen of de deelnemer aan de gestelde beoordelingscriteria voldoet.

Wegwijzers en trainingen

Om de implementatie van de nieuwe opleidingen soepel te laten verlopen, heeft VAPRO-OVP Wegwijzers ontwikkeld voor de verschillende betrokkenen bij de opleiding. De Wegwijzers zijn de reisgids, de routekaart voor de opleiding. Ze geven een goed beeld van wat een ieder te wachten staat tijdens de opleiding en wat er moet gebeuren om de opleiding tot een succes te maken. In de Wegwijzers wordt heel concreet beschreven hoe de opleiding eruit ziet, welke leerarrangementen er zijn, wat een leerarrangement is, hoe lang alles duurt. De Wegwijzer is voor verschillende doelgroepen bedoeld:

- de deelnemer
- het bedrijf (opleider, begeleider en beoordelaar)
- het opleidingsinstituut (organisator, begeleider, beoordelaar).

Daarnaast biedt VAPRO-OVP trainingen aan voor begeleiders en beoordelaars om ze voor te bereiden op hun faciliterende taak bij de competentiegerichte opleidingen.

Empowering people and industries

Competentiegericht opleiden
in de praktijk gebracht

Maatwerk

Bij competentiegericht opleiden staat de werkplek centraal. Omdat elk bedrijf anders is en er ook binnen een bedrijf meerdere werkplekken zijn, moet een opleiding passend gemaakt worden. Het instrument hiervoor is de werkplek-analyse: een inventarisatie per procesonderdeel van de vaardigheden en de kennis die beheerst moeten worden. Aan de hand van deze analyse stellen het bedrijf en de opleidingsdeskundige in samenspraak de keuze van de leerarrangementen vast. De werkplekanalyse dient vervolgens om de opdrachten in de leerarrangementen te koppelen aan de werkplek. Ook voor de invulling van de proeves is de werkplekanalyse nodig. Op deze manier vindt bedrijfsinkleuring plaats en biedt het opleidingsmodel van VAPRO-OVP voor elk bedrijf en elke deelnemer een opleiding op maat die toeleidt tot een landelijk (h)erkend diploma. Afhankelijk van de wensen van het bedrijf is het ook mogelijk leerarrangementen te ontwikkelen gericht op onderdelen van het eigen proces. Het kan gaan om enkele leerarrangementen of om de gehele opleiding. Hierover worden altijd nadere afspraken gemaakt.

Kennis en vaardigheden binnen competentiegericht onderwijs

Om een beroep goed te kunnen uitoefenen moet iemand beschikken over de juiste combinatie van kennis, vaardigheden en attitude. Tot nu toe werden deze drie zaken in de beschrijving van het beroep (eindtermen) van elkaar gescheiden. Bij competentiegericht onderwijs integreren we deze drie componenten, zowel bij de beoordeling als tijdens het leerproces. Dit betekent dat het aanleren van kennis geen losstaand onderdeel van de opleiding meer is. De werkplek vormt de basis voor de opleiding waarbij praktische vaardigheden, instructies en procedures in samenhang met de onderliggende theorie worden aangeboden. Het eigen maken van de benodigde kennis zal nog steeds een substantieel deel van de opleidingstijd in beslag nemen, aangezien het voor het goed functioneren belangrijk is dat een deelnemer ook begrijpt en kan uitleggen wat er in en rond de verschillende apparaten en instrumenten gebeurt. De officiële beoordeling in de vorm van proeves, vindt ook op een geïntegreerde wijze plaats. De deelnemer moet laten zien dat hij in staat is competent te opereren in zijn beroep. Hij geeft daarbij aan wat hij doet en waarom én kan de vertaalslag maken naar een andere werkplek.

PO Box 93

2260 AB Leidschendam

The Netherlands

T +31 70 320 93 88

F +31 70 320 51 86

E info@vapro-ovp.com

I www.vapro-ovp.com